

Wereldreis en Wetenschap

De verbeelding van wetenschap in crossmediaal tv-project BEAGLE: IN HET KIELZOG VAN DARWIN

Naam: Tannet Duine

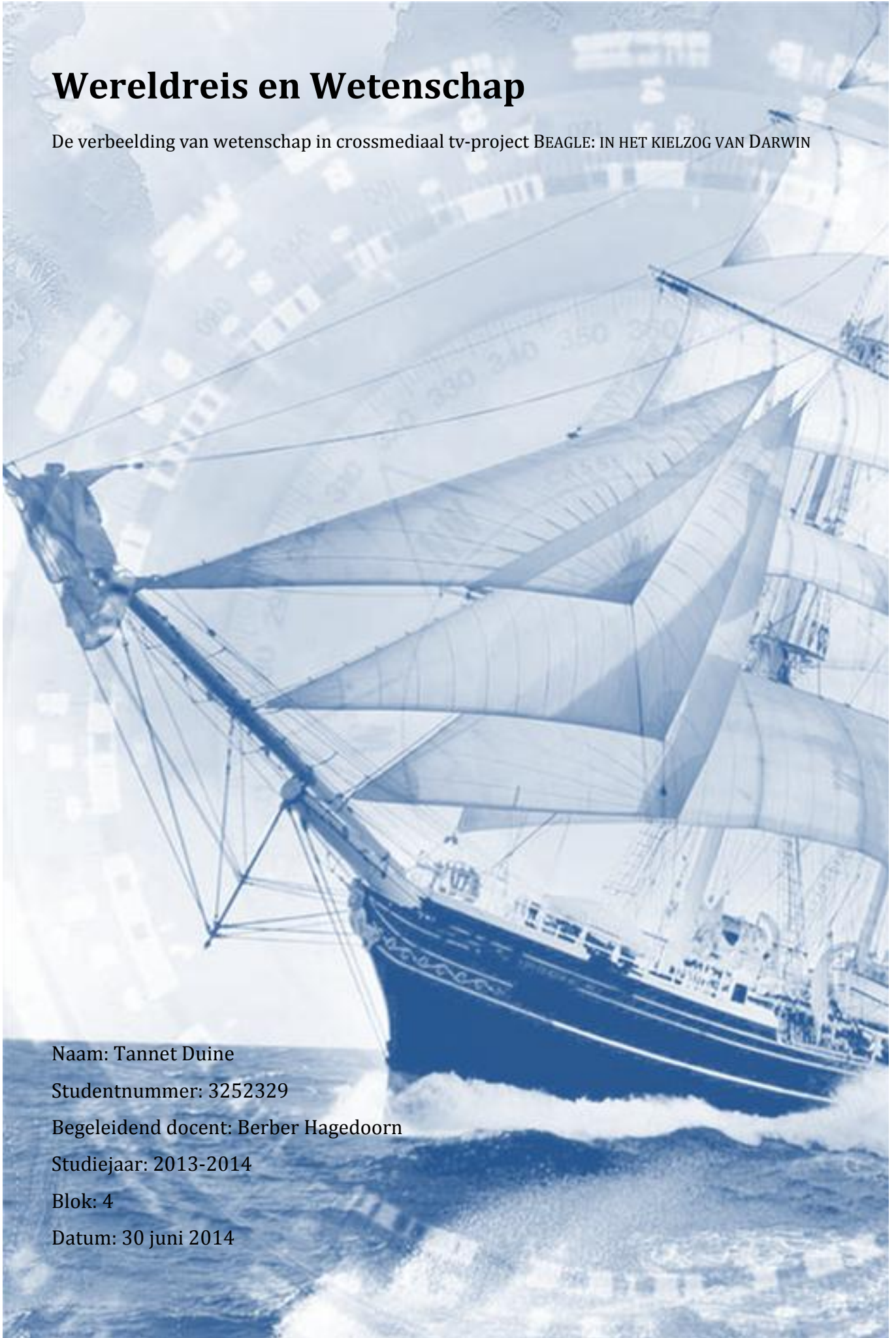
Studentnummer: 3252329

Begeleidend docent: Berber Hagedoorn

Studiejaar: 2013-2014

Blok: 4

Datum: 30 juni 2014

Inhoud

Inhoud	1
Abstract	2
Charles Darwin en de reis met de HMS Beagle	3
Multi-platform storytelling in non-fictie	4
Non-fictie en de verbeelding van wetenschap.....	6
Narratieve tekstanalyse.....	7
Format en documentary modes.....	9
Verwijzingen naar Darwin	10
Verbinding van heden en verleden	12
Structuur van de website	14
Dossiers	16
Wetenschap en verleden op de website.....	17
Verbeelding van wetenschap in verbinding.....	18
Conclusie	20
Literatuurlijst	23

Abstract

In dit eindwerkstuk wordt onderzocht hoe wetenschap verbeeld wordt in een non-fictie multi-platform mediaproject, in dit geval het door VPRO/Canvas/Teleac geproduceerde BEAGLE: IN HET KIELZOG VAN DARWIN uit 2009. Vanwege de grote omvang van het project worden alleen de televisieafleveringen en de bijbehorende content op de website onderzocht. Om de verbeelding van wetenschap binnen beide mediavormen te bestuderen, zijn aan de hand van tekstuele narratieve analyse drie afleveringen en bijbehorende inhoud op de website onderzocht. Theoretische kernconcepten die hierbij ingezet worden, zijn documentary modes, multi-platform storytelling, wetenschap en wetenschapspopularisatie. Door deze concepten gezamenlijk in de analyse van BEAGLE in te zetten, komt dit onderzoek tot nieuwe inzichten over de waarde van multi-platform storytelling voor non-fictie programmering en de rol die de verbeelding van wetenschap binnen een dergelijk non-fictie multi-platform tv-project als BEAGLE kan spelen.

Het artikel beargumenteert dat multi-platform storytelling binnen de televisieafleveringen en de website ingezet wordt om de verbeelding van wetenschap te verbreden en verdiepen. De verbeelding van wetenschap zorgt voor een verbinding tussen heden en verleden, waarbij ze het verleden en ons beeld van het verleden toetst, ze het historische verhaal vertelt, ze dit historische verhaal uitbeeldt, en ze het historische verhaal naar het heden verbreedt. In de analyse wordt beargumenteerd dat wetenschap, en het belang van wetenschappelijk onderzoek, één van de vier overkoepelende kernverhalen vormt die verteld worden in de televisieafleveringen en op de website. Andere kernverhalen zijn ten eerste de heropvoering van Darwin's verleden, ten tweede de verbeelding van hedendaagse problemen op aarde (op milieu- en humanitair gebied), en ten derde het belang van verbeelding van wetenschappelijk onderzoek in kunst en cultuur. Ook dit laatste kernverhaal maakt gebruik van wetenschappelijke observatie, en overlapt daardoor enigszins met het kernverhaal over wetenschappelijk onderzoek. De televisieafleveringen spelen bij de verbeelding van deze kernverhalen binnen de serie een centrale rol. De content op de website wordt ingezet om een aanvulling op de informatie uit de televisieafleveringen te geven, en een uitbreiding van deze informatie door artikelen over onderwerpen, die gelieerd zijn aan onderwerpen uit de televisieafleveringen, te publiceren.

Charles Darwin en de reis met de HMS Beagle

Op 27 december 1831 vertrok Charles Darwin, een Engelse natuuronderzoeker en bioloog, met het schip HMS Beagle vanuit Devonport op een onderzoeksreis, die tot 1836 zou duren. Tijdens deze reis bezocht Darwin delen van Zuid-Amerika, Australië, Zuid-Afrika en verschillende eilandengroepen in de Grote en Indische Oceaan. Hoewel de reis vijf jaar duurde, bracht Darwin het grootste deel van deze tijd door aan land, waar hij plaatselijke dieren, planten, fossielen en geologie bestudeerde. De reis van Darwin met de HMS Beagle was voor hem de directe aanleiding om uiteindelijk, na veel onderzoek op de van zijn reis meegebrachte voorwerpen, in 1859 zijn boek *On the Origin of Species* uit te geven. In dit boek beschrijft hij het principe van natuurlijke selectie en beargumenteert hij een gemeenschappelijke afstamming van al het leven. Zijn theorie had én heeft grote invloed op de wetenschap en op de gangbare denkbeelden met betrekking tot filosofie en religie.¹

In 2009, het jaar waarin het 150 jaar geleden was dat Darwin *On the Origin of Species* uitgaf, is gestart met een Nederlands/Vlaams mediaproject, genaamd BEAGLE: IN HET KIELZOG VAN DARWIN, of kortweg BEAGLE. Binnen dit project vaart een gezelschap van wetenschappers, filosofen, kunstenaars en scheepslui op het schip Stad Amsterdam opnieuw de route van de HMS Beagle. Doel van de reis is om te onderzoeken waar en hoe Darwin zijn denkbeelden ontwikkelde, wat nog terug te vinden is van zijn reis, en hoe de wereld veranderd is in de jaren sinds de reis van Darwin.² Tijdens BEAGLE zijn in totaal 35 tv-afleveringen geproduceerd in een samenwerking tussen VPRO, Teleac en Canvas. Maar het project is veel omvangrijker dan dat. Zo werden tijdens het project ook Scheepsjournaals geproduceerd die portretteerden hoe het leven op de boot verliep. Ook werden themakanalen GESCHIEDENIS24 en WETENSCHAP24 ingezet om achtergrond te bieden bij de televisie-uitzendingen, bijvoorbeeld door een historisch programma over de locatie waar het schip die week verbleef. Ook op de radio waren er uitzendingen met betrekking tot het project, zoals interviews met wetenschappers die meereisden op het schip. Het project was daarnaast ook aanwezig op sociale media als Hyves, Twitter en Facebook. Dit gebruik van meerdere mediavormen naast elkaar in BEAGLE is weergegeven in afbeelding 1.

Binnen dit gebruik van meerdere mediavormen neemt de interactieve website een grote plaats in. Niet alleen gold deze website (beagle.vpro.nl) als de verzamelplaats waar (bijna) alle overige content van het project te vinden was, ook was er een grote hoeveelheid aan achtergrondinformatie over het project te raadplegen. Men kon er live webcamsbeelden vanaf de Stad Amsterdam zien, extra materiaal (video en artikelen) met betrekking tot de onderwerpen van

¹ Geschiedenis24, "De Beagle 2: Wie was Charles Darwin?," laatst aangepast op 03-08-2009, bekeken op 08-05-2014, <http://geschiedenis.vpro.nl/artikelen/42312326/>.

² Beagle Crew, "Over Beagle," laatst aangepast op 18-03-2009, bekeken op 08-05-2014, <http://beagle.vpro.nl/#/over-beagle/item/6/>.

Afbeelding 1: Multi-platform storytelling in BEAGLE.

de uitzendingen bekijken, zien waar het schip zich op dat moment bevond en in wat voor omstandigheden (qua snelheid, weer, et cetera), en het laatste nieuws rond onderzoeksprojecten vinden, die tijdens de reis uitgevoerd werden. Op deze website werd na elke uitzending ook een live 'Tweaglesessie' uitgezonden, een live videostream waarin vragen, die de kijker via Twitter kon stellen, direct werden voorgelegd aan wisselende gasten.

Multi-platform storytelling in non-fictie

Vanwege de inzet van andere mediavormen naast de televisieafleveringen is het BEAGLE-project meer dan een documentaireserie op tv: het gebruikt meerdere platformen om informatie te verspreiden en kan daarom geschaard worden onder televisieprojecten waarin multi-platform storytelling gebruikt wordt. Volgens Gillian Doyle in haar artikel "From Television to Multiplatform" kan dit gebruik van meerdere platformen zorgen voor "[a] creation of multiple texts to enhance the

suitability of content for different modes of delivery, although not necessarily so".³ Multi-platform storytelling kan er dus voor zorgen dat informatie beter overgebracht wordt. Door inhoud via verschillende platformen te distribueren, wordt gepoogd het publiek meer te betrekken bij het programma.⁴ Inge Ejbye Sørensen gaat in haar artikel "Channels as Content Curators" in op het gebruik van een tweede scherm (zoals een website) naast het kijken van een televisieprogramma als multi-platform strategie. Zij onderscheidt hierin twee vormen, namelijk "two-screen programming", het gebruik van een tweede scherm tijdens een uitzending, en "verticals", het rangschikken van het programma binnen een bepaald genre of interessegebied op een portal.⁵ Wellicht zijn deze termen ook van toepassing op BEAGLE.

Literatuur waarin multi-platform storytelling (vaak ook beschreven als crossmediale of transmediale storytelling) onderzocht wordt, behandelt veelal fictieprogramma's.⁶ Door het BEAGLE-project te onderzoeken, kan deze scriptie meer inzicht verschaffen in het gebruik van multi-platform storytelling bij non-fictie, aangezien het project wordt verbeeld in een waarachtige en documentaire-achtige stijl. In zijn boek *Documentary Screens* beschrijft Keith Beattie het concept "documentary modes",⁷ geïntroduceerd door Bill Nichols,⁸ als een manier om stijlelementen en verhaalstructuren in documentaires bloot te leggen en de informatieoverdracht tussen maker en kijker te bestuderen: "The conventions of documentary, together with forms of narrative, are extended in the codes and representational strategies of modes of documentary."⁹ Deze modes bieden dus de mogelijkheid om de representatie van de werkelijkheid in BEAGLE te analyseren. Ook andere auteurs halen de classificatie van Nichols aan, zoals Bienvenido León in zijn boek *Science on Television*.¹⁰ Beattie voegt aan de bestaande vijf modes van Nichols twee nieuwe modes toe, omdat het huidige documentairelandschap in ontwikkeling is waardoor nieuwe modes nodig zijn om deze ontwikkelingen bij te houden.¹¹ Wellicht dat deze nieuwe modes ook terug te vinden zijn in BEAGLE.

³ Gillian Doyle, "From Television to Multi-Platform: Less from More or More for Less?," *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies* 16.4 (2010): 433, doi: 10.1177/1354856510375145.

⁴ Ibid.

⁵ Inge Ejbye Sørensen, "Channels as Content Curators: Multiplatform Strategies for Documentary Film and Factual Content in British Public Service Broadcasting," *European Journal of Communication* 29.1 (2014): 40-43, doi: 10.1177/0267323113504856.

⁶ zie Henry Jenkins, Elisabeth Evans e.a.

⁷ Keith Beattie, *Documentary Screens: Non-Fiction Film and Television* (New York: Palgrave Macmillan, 2004), 20.

⁸ zie Bill Nichols, *Representing Reality: Issues and Concepts in Documentary* (Bloomington: Indiana UP, 1991).

⁹ Beattie, 20.

¹⁰ Bienvenido León, *Science on Television*, vert. Alicia Otano en María López (Luton: Pantaneto Press, 2007), 71-75.

¹¹ Beattie, 24.

Non-fictie en de verbeelding van wetenschap

Niet alleen kan BEAGLE gezien worden als een non-fictie project, ook is het te bestuderen in het licht van wetenschapstelevsie, aangezien wetenschappelijke observatie en kennis binnen BEAGLE een grote plaats inneemt: niet alleen werkte themakanaal WETENSCHAP24 mee aan het project, ook monsterden wetenschappers en onderzoekers aan op het schip die, zowel tijdens de reis als erna, verschillende onderzoeken deden die betrekking hadden op de onderwerpen die tijdens de reis behandeld werden. Wetenschap, in het bijzonder de verbeelding van wetenschap, is dus een belangrijk derde kernconcept in dit onderzoek. Volgens Timothy Boon in zijn boek *Films of Fact* is het cruciaal om de wetenschappelijke dialoog tussen wetenschappers en niet-wetenschappers te bevorderen, door wetenschappelijke kennis te verwerken in films en tv-series.¹² Het verbeelden van de wetenschap is nauw verbonden met popularisatie van wetenschap.¹³ Wetenschapspopularisatie is het proces waarbinnen kennis op allerlei gebieden (natuur, milieu, religie, geschiedenis, et cetera) verbeeld wordt op een begrijpelijke manier. Volgens Peter J. Bowler in zijn boek *Science for All* schrijven wetenschappers al sinds de Victoriaanse tijd (1837-1901) artikelen voor het publiek om hen te betrekken bij wetenschap.¹⁴ Wetenschap op televisie is een nieuwe stap binnen deze wetenschapspopularisatie.¹⁵

Hoewel Boon ook aangeeft dat 'wetenschap' in zichzelf ambigue is en op verschillende manieren gerepresenteerd wordt in audiovisuele producties, geeft hij ook een definitie van wetenschappelijke kennis: "(...) technology, science, medicine and rationality [are] more generally [combined] under the heading 'science'."¹⁶ Boon beschrijft verschillende vormen van representatie van deze wetenschap in audiovisuele producties,¹⁷ die in dit onderzoek ook ingezet zullen worden om de verbeelding van wetenschap in BEAGLE te bestuderen. Door de verbeelding van wetenschap in het licht van multi-platform storytelling te bekijken, wordt niet alleen de verbeelding van wetenschap in audiovisuele producten bestudeerd, zoals Timothy Boon doet, maar kan ook het gebruik van andere mediavormen binnen deze verbeelding bekeken kan worden. Hiermee vormt dit onderzoek een uitbreiding op eerder onderzoek en sluit het aan bij de visie van Steve Shapin: hij bemoedigt het bestuderen van "vehicles used to communicate between science and the public (...) because the conventions and distribution of these vehicles may have had an important bearing upon the public

¹² Timothy Boon, *Films of Fact: a History of Science in Documentary Films and Television* (Londen: Wallflower Press, 2008), ix.

¹³ Jane Gregory en Steve Miller, *Science in Public: Communication, Culture and Credibility* (Cambridge, Massachusetts: Perseus, 2000), 43.

¹⁴ Peter J. Bowler, *Science for All: the Popularization of Science in Early Twentieth-Century Britain* (Chicago: University of Chicago Press, 2009), 1-4.

¹⁵ León, 21-25.

¹⁶ Boon, 2.

¹⁷ Ibid., 3-16.

perceptions of scientific claims.”¹⁸ Dit onderzoek zou dus inzicht kunnen verschaffen in de communicatie over wetenschap tussen producenten/wetenschappers en publiek, en de manier waarop wetenschapstelevsie gedachten over wetenschap vormt.

Aangezien het BEAGLE-project vele mediaproducten omvat (zie afbeelding 1), en omdat de website zo’n prominente plaats inneemt naast de televisieafleveringen, is ervoor gekozen om het onderzoek te richten op de televisieafleveringen en de website. Om de verbeelding van wetenschap in BEAGLE te bestuderen, luidt de centrale vraagstelling als volgt: Hoe wordt multi-platform storytelling ingezet bij de verbeelding van wetenschap in de televisie-uitzendingen en op de website van het tv-project BEAGLE: IN HET KIELZOG VAN DARWIN? Deze hoofdvraag leidt tot de volgende deelvragen: Hoe wordt wetenschap gerepresenteerd in de televisie-uitzendingen? Hoe wordt wetenschap gerepresenteerd op de website? En hoe dragen beide mediavormen in hun verbinding bij aan de verbeelding van wetenschap?

Narratieve tekstanalyse

Om de hoofd- en deelvragen te instrumentaliseren, wordt een tekstuele analyse uitgevoerd van zowel drie geselecteerde televisieafleveringen als van het bijbehorende materiaal op de website. Hierbij wordt gebruik gemaakt van narratieve tekstanalyse, beschreven door Glen Creeber als het blootleggen van narratieve structuren en storytelling-elementen.¹⁹ Hoewel Creeber deze methode baseert op de bestudering van audiovisuele producten, zal ik ook de content op de website onderzoeken op verhaalstructuren. Zoals Bruce E. Gronbeck ook doet in zijn essay “The Visual and Narrative Rhetoric of Redemption”, kijk ik hierbij niet alleen naar “storytelling”, maar ook “story-showing”, oftewel het verhaal dat, naast in (gesproken) tekst, ook in beeld wordt verteld.²⁰ Gronbeck analyseert tekst en beeld (foto’s en video’s) op websites op verhaalconstruerende elementen door te bekijken hoe tekst en beeld elkaar aanvullen of tegenspreken, en de onderliggende boodschap hierbij. In dit onderzoek zal dit ook gedaan worden met de content op de website van BEAGLE. Door middel van een dergelijke narratieve tekstanalyse wordt niet alleen het format van de afleveringen en de structuur van de website duidelijk, maar is het ook mogelijk om te onderzoeken hoe verhaalfragmenten binnen beide mediavormen aansluiten bij of overeenkomen met elkaar. Op deze manier maakt een dergelijke tweezijdige analyse het mogelijk om te kijken naar de boodschap en

¹⁸ Steve Shapin, “Science and the Public,” in *Companion to the History of Modern Science*, red. R. Olby et al. (Londen: Routledge, 1990), 1000-1, geciteerd in Timothy Boon, *Films of Fact: a History of Science in Documentary Films and Television* (Londen: Wallflower Press, 2008), 6.

¹⁹ Glen Creeber, “Analysing Television: Issues and Methods in Textual Analysis,” in *Tele-visions. An Introduction to Studying Television*, red. Glen Creeber (Londen: British Film Institute, 2006), 30.

²⁰ Bruce E. Gronbeck, “The Visual and Narrative Rhetoric of Redemption: American Culture Responds to 9/11,” in *Critical Approaches to Television*, red. Leah R. Vande Berg, Lawrence A. Wenner en Bruce E. Gronbeck (Boston: Pearson Allyn & Bacon, 2003), 213.

soort informatie die in het project overgedragen wordt. Bij de analyse van de content op de website zal hierbij gekeken worden naar de onderwerpen uit de uitzending waar artikelen en andere inhoud op aanhaken, en op welke manier dit gebeurt. Door binnen deze narratieve analyse te kijken naar het gebruik van eerdergenoemde ‘modes’ binnen non-fictie en de verbeelding van wetenschap, alsmede de inzet van beide platformen binnen deze verbeelding, is het mogelijk om te bestuderen hoe beide mediavormen samenwerken binnen multi-platform storytelling en hoe wetenschap hierin vervlochten is. Het enige onderdeel dat uitgesloten wordt van analyse zijn de eerdergenoemde ‘Tweaglesessies’ op de website. Omdat de website alleen fungeert als uitzendplek van de live videostream, maar verder niet zorgt voor de input van vragen (die worden immers via Twitter gesteld), reken ik deze ‘Tweaglesessies’ niet tot content van de website, maar van Twitter (zie ook afbeelding 1).

Thema's & Afleveringen	
Biologie	2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 16, 19, 20, 23, 24, 25, 27, 28, 31, 32, 33
Natuurkunde	2, 4, 10, 17, 18, 21, 30, 33
Genealogie	3, 9, 10, 21, 22, 27, 29, 32, 34
Milieu	2, 3, 4, 7, 12, 13, 16, 18, 19, 20, 25, 26, 29, 30, 31, 33, 35
Geologie	3, 4, 7, 11, 14, 17, 26, 29, 30
Archeologie	3, 7, 11, 17, 23, 24, 29, 34
Paleontologie	3, 7, 11, 14, 31, 34
Antropologie	6, 7, 8, 9, 12, 14, 20, 22, 25, 26, 29, 34, 35
Religie	3, 5, 6, 9, 11, 14, 19, 21, 23, 24, 25, 27, 31, 32
Kunst	1, 11, 13, 15, 22, 28, 31
Technologie	2, 5, 13, 15, 26, 27, 28, 30, 33, 35
Overig	1, 15, 27, 29, 35

Afbeelding 2: Schematische indeling van afleveringen bij thema's.

Het casusmateriaal omvat drie afleveringen en de bijbehorende content op de website. De afleveringen die zijn uitgekozen voor een diepteanalyse zijn deel 7 “Op zoek naar het regenwoud”²¹, deel 11 “Twijfel aan de schepping”²² en deel 29 “Hollandse Aboriginals”²³. Zoals te zien is in afbeelding 2, behandelen alle afleveringen uit de serie meerdere thema's en onderzoeksgebieden. De meest voorkomende thema's, die ook vaak de algemene richting van de aflevering bepalen, zijn natuur/biologie/milieu, religie of cultuur/antropologie. Op deze manier zijn deel 7

²¹ BEAGLE: IN HET KIELZOG VAN DARWIN. Aflevering 7: “Op zoek naar het regenwoud”. Datum van eerste uitzending: zondag 25 oktober 2009. Duur: 35 minuten. In deze aflevering trekt de crew het regenwoud van Brazilië in.

²² BEAGLE: IN HET KIELZOG VAN DARWIN. Aflevering 11: “Twijfel aan de schepping”. Datum van eerste uitzending: zondag 29 november 2009. Duur: 35 minuten. In deze aflevering wordt stilgestaan bij de twijfels die Darwin ontwikkelde over het christendom na het opgraven van grote fossielen van uitgestorven dieren.

²³ BEAGLE: IN HET KIELZOG VAN DARWIN. Aflevering 29: “Hollandse Aboriginals”. Datum van eerste uitzending: zondag 18 april 2010. Duur: 35 minuten. In deze aflevering wordt onderzocht of een groep Aboriginals in Australië een Nederlandse voorouder zouden hebben, zoals zij zelf claimen.

(natuur/biologie/milieu), deel 11 (religie) en deel 29 (cultuur/antropologie) gekozen, omdat zij een goede afspiegeling vormen van deze verdeling. Met dit casusmateriaal kan bekeken worden of er qua verbeelding van wetenschappelijke kennis verschillen optreden tussen onderwerpen van verschillende aard. Daarnaast beslaat de bestudering van deel 29, "Hollandse Aborigines", ook dat deel van de afleveringen waarin kwesties, die ten tijde van de reis van Darwin nog niet speelden, verbonden worden aan zijn reis, en kan gekeken worden of ook dit invloed heeft op de verbeelding van wetenschap.

Hoewel op deze manier veel onderwerpen die aan bod komen in het project behandeld worden, is het mogelijk dat vanwege deze diversiteit deze selectie van drie afleveringen te beperkend is om alle aspecten te omvatten die de inzet van multi-platform storytelling teweeg brengt binnen de verbeelding van wetenschap. Bevindingen uit dit onderzoek zouden daarom in toekomstig onderzoek nog getoetst kunnen worden aan de hand van andere afleveringen binnen het project.

Format en documentary modes

In de drie televisie-uitzendingen die zijn bestudeerd voor dit onderzoek, zijn een aantal vaste onderdelen in het format te herkennen. De uitzendingen beginnen met een introductie, waarin wordt verteld wat er in de vorige aflevering gebeurd is, wat BEAGLE voor project is, en wat er deze week gebeurt. In deze introductie wordt de nadruk gelegd op het belang van de reis van Darwin: het was "misschien wel de belangrijkste reis die ooit werd gemaakt" en "door de reis van Darwin veranderde het beeld van de mens over zichzelf en de wereld volledig". Hierna volgt nog een korte visuele introductie, waarin portretten en namen van de 'hoofdpersonen' van de reis voorbij komen: Sarah Darwin, nazaat van Darwin en bioloog, Dirk Draulans, evolutiebioloog en Darwin-kenner, Redmond O'Hanlon, schrijver, Anthony Smith, scheepskunstenaar, en Lex Runderkamp, onderzoeksjournalist en gastheer van de reis. Hierna begint de echte aflevering, ingeluid door een kaart met de plaats waar het schip aangemeerd is of naartoe vaart en beelden van het leven op de boot. Vervolgens wordt in het middendeel het thema van die aflevering uitgewerkt aan de hand van ontmoetingen en excursies van de hoofdpersonen met verschillende mensen, zowel wetenschappers als bewoners of kunstenaars. Aan het eind van de aflevering volgen beelden van het schip bij nacht, met een laatste overpeinzing van één van de hoofdpersonen. Ten slotte komt de aftiteling in beeld, wordt verteld wat er in de volgende aflevering gaat gebeuren en wordt verwezen naar de website.

Het beeldmateriaal in de afleveringen wordt gepresenteerd als een documentaire. Zoals al eerder aangegeven, kan een documentaire bekeken worden aan de hand van 'documentary modes', waarbij stijlelementen en verhaalstructuren zorgen voor de representatie van de werkelijkheid in de

documentaire.²⁴ Beattie beargumenteert dat er kenmerken van meerdere documentary modes in een documentaire kunnen voorkomen, want “(...) modes are not mutually exclusive (...).”²⁵ Dit is bij de televisieafleveringen van BEAGLE dan ook het geval. Ten eerste hoort de kijker gedurende een groot deel van de aflevering een voice-over, ingesproken door Lex Runderkamp. Daarom kan beargumenteerd worden dat de “expository mode” te onderscheiden is, “in which an omnipresent voice completes the information presented through the images.”²⁶ Deze expository mode vertolkt dan ook “(...) an all-knowing and all-seeing viewpoint.”²⁷ Volgens Beattie zorgt dit gebruik van een voice-over voor de constructie van betekenis, autoriteit, en objectiviteit, aangezien de verteller als het ware boven het beeld staat, alles ziet en hoort, en daardoor de belichaming vormt van de illusie van een “(...) value-free style of representation.”²⁸ Bij BEAGLE wordt dit effect nog versterkt doordat de inspreker van de voice-over in kwestie een onderzoeksjournalist is. Het gebruik van een voice-over in een documentaire zorgt dus gedeeltelijk voor de al eerder genoemde “truth claim” die documentaires uit willen dragen.

Naast de expository mode, is er ook sprake van de interactive mode. Deze mode “(...) stresses dialog and the verbal testimony of subjects.”²⁹ Kenmerken van deze mode zijn interviews met mensen waarbij de stem van de interviewer te horen is, of de interviewer zelfs in beeld is terwijl hij/zij de vragen stelt. De interactive mode “(...) aims to find people’s reactions in front of a camera, thus highlighting, at the same time, the role of the film producer.”³⁰ Bij BEAGLE stelt niet de producer de vragen, maar de hoofdpersonen in de serie. Hierbij wordt dus nadruk gelegd op het belang van de mensen die meereizen.

Verwijzingen naar Darwin

Een laatste mode die terugkomt in de BEAGLE is de reconstructive mode. Dit is één van de modes die Beattie toevoegt aan de vijf originele modes van Nichols. De reconstructive mode wordt omschreven als “(...) [the] dramatic reconstruction of historical and contemporary events and experiences (...)”³¹ Deze mode zou op BEAGLE van toepassing kunnen zijn, aangezien de reis van Darwin opnieuw wordt gevaren en er in die zin een heropvoering plaatsvindt van zijn reis. Niet alleen is dit te zien in de route die het schip vaart, maar ook in de referenties aan Darwin, bijvoorbeeld door middel van het voorlezen van fragmenten uit zijn gepubliceerde boeken (zoals uit het dagboek dat hij bijhield tijdens

²⁴ Beattie, 20.

²⁵ Ibid.

²⁶ León, 73.

²⁷ Beattie, 21.

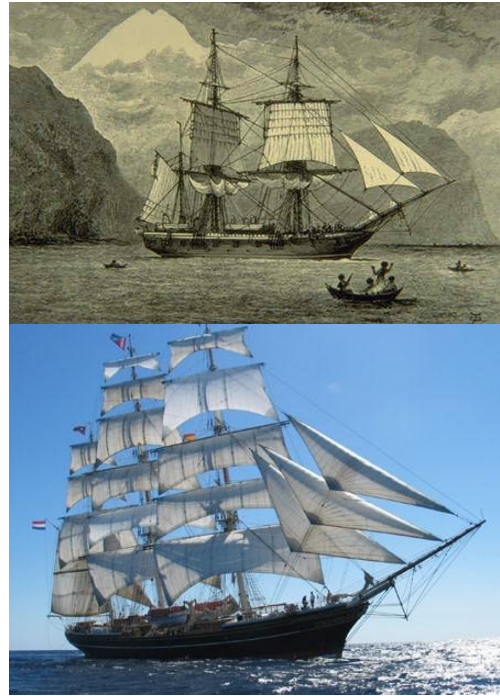
²⁸ Ibid.

²⁹ Ibid., 22.

³⁰ León, 74.

³¹ Ibid.

zijn reis, of natuurlijk uit *On the Origin of Species*). Ook worden af en toe fragmenten uit het scheepsjournaal van de kapitein van het schip (Fitzroy) gebruikt. Eveneens zouden beelden van (het leven op) het schip gezien kunnen worden als een verwijzing naar Darwin, als nieuwe avontuurlijke reis die wordt gevaren naar het voorbeeld van Darwin, vooral ook als gekeken wordt naar het uiterlijk van het schip (zie afbeelding 3). Hierbij moet genoteerd worden dat van een echte “dramatische reconstructie” geen sprake is: niets van Darwin’s reis wordt nagespeeld of geënceneerd, het zijn deze referenties die het heden vergelijken en verbinden met de reis in het verleden. Daarom kan BEAGLE wel gezien worden als een project waarin sprake is van een zekere vorm van heropvoering en verbinding van heden met verleden, maar niet als een toneelmatige heropvoering die bijvoorbeeld met acteurs de reis van Darwin naspeelt, of stelt ‘gebaseerd op een waargebeurd verhaal’ te zijn.

Afbeelding 3: de schepen HMS Beagle (boven) en Stad Amsterdam (onder).

Bron: beagle.vpro.nl

Tussen de drie afleveringen bestaan grote verschillen in de mate van verwijzingen naar Darwin. In deel 29 wordt in totaal slechts twee keer gerefereerd aan Darwin. Halverwege de aflevering leest Redmond O’Hanlon een fragment voor uit *The Voyage*, één van de boeken die Darwin naar aanleiding van de reis uitgaf. In dit fragment beschrijft Darwin de Aboriginals zoals hij ze ontmoet heeft. Aan het eind van de aflevering leest O’Hanlon wederom een fragment voor, ditmaal over het vertrek van de HMS Beagle uit Australië, wat zij ook doen nu met de Stad Amsterdam. Opvallend is dat deel 11 veel meer verwijzingen naar Darwin bevat: er wordt maar liefst negentien keer gerefereerd aan Darwin, hetzij door fragmenten die worden voorgelezen, hetzij door zinnen van de voice-over als “Toen Darwin hier was...” of “Darwin beseftte hier...”. Er is nauwelijks plaats voor andere inhoud dan uitleg over de ideeën van Darwin. Deel 7 bevat ook referenties aan Darwin (acht keer), maar deel 11 bevat er echt veel meer. Dit ligt grotendeels aan de onderwerpen van de afleveringen. Deel 11 behandelt een belangrijk stadium in de ontwikkeling van de ideeën van Darwin: het vinden van fossielen van enorme uitgestorven dieren op de pampa’s in Argentinië. Daarmee vormt het een stap in de ideeën rond natuurlijke selectie en de evolutietheorie, en dus in het afzweren van het christendom. De makers van BEAGLE doen er alles aan om de kijker te laten beseffen dat het creationisme niet klopt, en hoe Darwin’s theorie van natuurlijke selectie werkt. Deel 29 behandelt een onderwerp dat nauwelijks verbonden is aan de reis van Darwin: de claim van

Aboriginals dat zij afstammen van een Nederlandse voorouder, die na een schipbreuk en muiterij al in 1629 aan land ging in Australië, bijna 150 jaar voordat de Engelsen daar kwamen. Deze bloedband zou de kans moeten vergroten om het land van hun voorvaderen terug te krijgen. Darwin's reis begint echter pas in 1832, en heeft niets te maken met de hedendaagse Australische grondproblematiek. Het enige verband dat te vinden is, is Darwin's beschrijving van Aboriginals, en van zijn vertrek uit Australië. Dit zorgt voor het geringe aantal verwijzingen. Deel 7 gebruikt de referenties naar Darwin om het verschil in omgeving tussen toen en nu aan te geven, maar heeft niet als doel om een bepaalde ontwikkeling in de ideeën van Darwin weer te geven.

Daarom is het aantal verwijzingen ook minder dan bij deel 11. Omdat het regenwoud bij Salvador de Bahia, waar deel 7 om draait, wel een omgeving is waar Darwin is geweest en onderzoek heeft gedaan, zijn dit echter meer verwijzingen dan in deel 29.

Verbinding van heden en verleden

Het is belangrijk om deze referenties aan Darwin te bekijken in dit onderzoek, omdat zij samenhangen met de verbeelding van wetenschappelijk onderzoek in BEAGLE. Niet alleen de verwijzingen naar Darwin zorgen voor een verbinding van het verleden met het heden, ook de verbeelding van wetenschap en wetenschappelijk onderzoek doen dit. Er is sprake van een plaatsing van "(...) scientific knowledge and research questions in social, cultural, philosophical, political, or historical context",³² in dit geval dus de plaatsing van wetenschap in historische context. Het verband tussen verleden en heden wordt in de televisieafleveringen van BEAGLE gelegd door de verbeelding van onderzoek op vele gebieden, zoals onderzoek naar een bepaalde diersoort of vegetatie, antropologisch onderzoek naar religie of cultuur, of genetisch (stamboom) onderzoek. Door de implementatie van de verbeelding van wetenschap en wetenschappelijk onderzoek wordt de serie méér dan alleen een schets van Darwin's verleden.

De verbinding van heden en verleden door de verbeelding van wetenschap en wetenschappelijk onderzoek in de televisieafleveringen komt op meerdere manieren tot stand. Allereerst wordt wetenschap gebruikt om het verleden, en ons beeld van het verleden, te toetsen. In deel 7 brengt Dirk Draulans een bezoek aan de Amerikaanse antropoloog Michael Heckenberger. Aan de hand van opgravingen beweert hij dat menselijk ingrijpen in het Amazoneregenwoud al een zeer lange geschiedenis heeft, aangezien blijkt dat al vóór de komst van de Europeanen grote clusters van indianendorpen in het regenwoud bestonden, waarvan de bewoners het woud bewerkten en onderhielden. Dit staat lijnrecht tegenover opvattingen dat alle inmenging van de mens slecht voor het regenwoud zou zijn. Niet de inmenging op zich is slecht, maar de manier waarop tegenwoordig

³² Marcel C. LaFollette, "Science on Television: Influences and Strategies," *Daedalus* 111.4 (1982): 187, <http://jstor.org/stable/20024824>.

grote lappen grond met suikerriet of soja worden aangelegd, die de biodiversiteit verwoesten. Door zijn uitleg geeft de aflevering een nieuwe kijk op de geschiedenis. Ook in deel 29 vindt een dergelijke toetsing van het verleden plaats, door aan de hand van DNA-testen te achterhalen of Aboriginals van de Nhanda-stam inderdaad een Nederlandse voorouder hebben.

Een tweede verbinding van heden en verleden door de verbeelding van wetenschap en wetenschappelijk onderzoek in de televisieafleveringen wordt gevormd door het gebruik van wetenschap om het historische verhaal te vertellen. Een voorbeeld hiervan is te vinden in deel 11, waar de impact van de vondst van reuzenfossielen op Darwin's denkbeelden wordt uitgelegd. Aan de hand van een ontmoeting met paleontoloog Teresa Manera, waarbij Sarah Darwin en zij onderweg gaan naar een recente opgraving met sporen van een reuzenluisaard, wordt uitgelegd hoe fossielen ontstaan, en waarom juist deze fossielen zo'n invloed hadden op de ideeën van Darwin. Het onderzoek van Teresa Manera wordt in deze aflevering als uitgangspunt genomen voor de uitleg van de geschiedenis.

Een derde verbinding, die enigszins samenhangt met de vorige, is het gebruik van wetenschap bij de uitbeelding van het historische verhaal. Dit is goed terug te zien in deel 7. Jos Barlow, ecoloog en nazaat van Darwin, doet in het regenwoud onderzoek naar de invloed van de mens en klimaatverandering op bosbranden, die steeds vaker grote delen van het Amazoneregenwoud verwoesten. Hierdoor heeft het woud niet genoeg tijd om tussendoor te herstellen en verandert het ecosysteem. Barlow gaat op zoek naar de allerkleinste veranderingen in flora en fauna, door te onderzoeken hoe het genotype (uiterlijke kenmerken, zoals de lengte van vleugels) van soorten verandert. Zijn manier van onderzoek wordt geportretteerd als 'traditioneel' onderzoekswerk, secuur handwerk, zoals Darwin ook deed in zijn onderzoek naar verschillen in soorten: vogels worden gevangen in netten, met een schuifmaat meten onderzoekers de omtrek van hun hoofd, hoeveel slagpennen hun vleugels hebben, et cetera. Dit wordt allemaal duidelijk in beeld gebracht. Zijn jungle-expeditie wordt verbeeld als één van Darwin's expedities, waarin Darwin grote verzamelingen dieren en planten aanlegde voor latere bestudering. Hierdoor, en ook door het gebruik van vele historische schetsen in de afleveringen, wordt het historische verhaal opnieuw uitgebeeld en levend gemaakt voor de kijker.

Een vierde en laatste verbinding van heden en verleden door de verbeelding van wetenschap en wetenschappelijk onderzoek in de televisieafleveringen, is het gebruik van wetenschap bij de verbreding van het historische verhaal naar het heden. Dit wordt bewerkstelligd door de implementatie van hedendaagse problematiek als milieuvervuiling en klimaatverandering. Een voorbeeld hiervan is de verbinding van ontwikkelingen uit de geschiedenis (een Nederlandse schipbreukeling die voorouder zou zijn van Aboriginals) met de hedendaagse Australische grondproblematiek, en wat voor rol en impact wetenschappelijk onderzoek (DNA-testen) hierbij kan

spelen en hebben. Dergelijke testen zijn pas sinds enkele decennia mogelijk, en zij worden in de aflevering expliciet genoemd als enig geaccepteerd en wetenschappelijk bewijs. Een ander voorbeeld is de aandacht die in deel 7 wordt geschonken aan de effecten van urbanisatie en klimaatverandering op het regenwoud. Ook hierbij wordt wetenschap en wetenschappelijk onderzoek naar voren geschoven als enige manier om betrouwbare, onomstreden bewijs te verzamelen.

Deze vier manieren waarop wetenschap wordt verbeeld in de televisieafleveringen zijn in te passen in de overkoepelende argumentatie van Timothy Boon over wetenschap in documentaires. Hij stelt dat er verschillende manieren zijn om wetenschap te verbeelden. Een eerste representatie van wetenschap die terug te vinden is in de afleveringen van BEAGLE is wetenschap als “source of spectacle and pleasure”.³³ Door wetenschappelijk onderzoek een grote rol te geven in het project, en door in de televisieafleveringen de aandacht te vestigen op interessant en vernieuwend onderzoek en dit op een aantrekkelijke manier in beeld te brengen, wordt wetenschap op televisie interessant en leuk om naar te kijken. Een tweede vorm die van toepassing is, is “(...)rendering visible what science sees”.³⁴ Door het doen van wetenschappelijk onderzoek in beeld te brengen, zoals het opgravingswerk van Teresa Manera in deel 11, wordt uitgebeeld hoe wetenschappelijk onderzoek gedaan wordt en wordt de kijker meer betrokken bij dit onderzoek. Een derde vorm van representatie van wetenschap in BEAGLE is de verbeelding van “(...) [the] transformational power of science and technology”.³⁵ Nieuwe ideeën kunnen een nieuw licht werpen op een onderwerp, zoals op de bewoning van het regenwoud in deel 7. Door aan te geven dat nieuw onderzoek zin heeft en nieuwe inzichten verschaft, wordt het belang van wetenschappelijk onderzoek nogmaals onderstreept.

Structuur van de website

Naast de televisieafleveringen staat veel extra informatie op beagle.vpro.nl, de website van het project. Wanneer de website geopend wordt, verschijnt er op de achtergrond een kaart van de wereld. Op deze kaart is in vage witte lijntjes de route van

Afbeelding 4: uiterlijk van website beagle.vpro.nl in ‘Vensters’-modus.

Bron: beagle.vpro.nl

³³ Boon, 5.

³⁴ Ibid., 6.

³⁵ Ibid., 9.

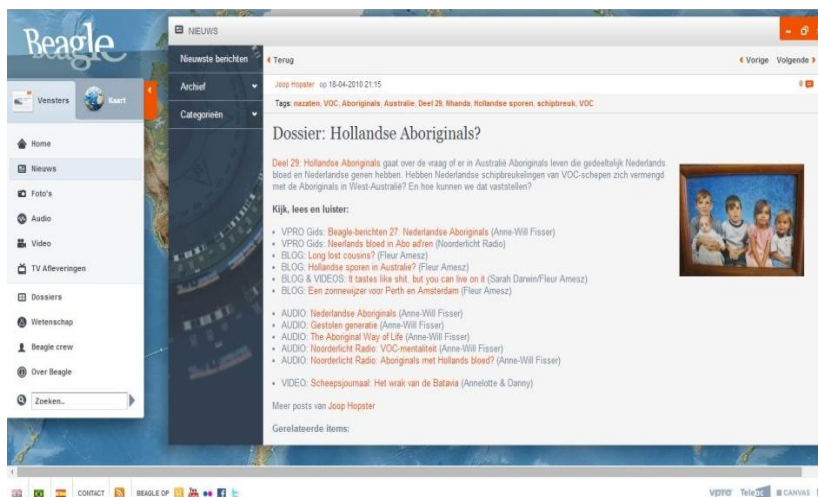
de HMS Beagle (en dus ook van de Stad Amsterdam) aangegeven. Daar overheen staan blokjes met tekst, die te verslepen zijn (zie afbeelding 4). Aan de linkerkant van de pagina staat een menu, waarmee verschillende andere van deze blokjes te openen zijn (zoals Nieuws, Foto's, Beagle Crew en Wetenschap). Zo kan inhoud in verschillende categorieën geopend worden. Ook is het mogelijk om, aan de bovenkant van het menu, te wisselen van de 'Vensters'-modus, dit voorblad dus, naar de 'Wereldkaart'-modus. Deze wereldkaart (zie afbeelding 5) staat ingezoomd op de locatie waar de Stad Amsterdam zich op dat moment bevindt, maar is uit te zoomen en/of te verslepen naar een andere locatie. Op de

wereldkaart zijn allerlei kleine wit-oranje ballonnetjes aangebracht, die elk een post symboliseren die op die plek online is gezet. Wanneer de muis op een dergelijk ballonnetje geplaatst wordt, verschijnt de titel van de gerelateerde post; klikt men op het ballonnetje, dan verschijnt

er net zo'n blokje als in het andere venster en kan de post bekeken worden. In de 'Wereldkaart'-modus is het mogelijk om aan de hand van verschillende filters (zoals de persoon die de post online heeft gezet, of het onderwerp van de post) inhoud in een specifieke categorie te selecteren en zo het aantal zichtbare ballonnetjes op de kaart te verkleinen. In beide modi was ten tijde van het project ook een balk aan de

Afbeelding 5: uiterlijk van website beagle.vpro.nl in 'Wereldkaart'-modus.
Bron: beagle.vpro.nl

Afbeelding 6: de post "Dossier: Hollandse Aboriginals?".
Bron: beagle.vpro.nl

rechterkant van het scherm te zien (zie afbeelding 4 en 5), genaamd Beagle Live, waar allerlei omstandigheden, waarin het schip zich op dat moment bevond, weergegeven werden. Zo zijn de

coördinaten te zien, de plaatselijke tijd, het weer, live webcambeelden vanaf de boot, en waarden als windsnelheid en vaarsnelheid.

Dossiers

Zoals in de inleiding aangegeven, wordt bij de tekstuele analyse van de website de inhoud behorend bij de drie geselecteerde afleveringen onderzocht. In het licht van de twee modi en de indeling van de website verdient dit nog wat extra uitleg. De website is niet aan de hand van de afleveringen ingedeeld, en is ondanks de schijnbaar handige indeling in categorieën nogal rommelig en structuurloos. Bijna alle posts die op de website verschenen zijn, staan in een lange lijst onder elkaar onder het kopje Nieuws. Bij alle drie de afleveringen is er een post online gekomen waarin (externe) links naar artikelen, videomateriaal dat de uitzending niet gehaald heeft (genaamd "Rough Cut"), audiofragmenten, en andere inhoud, verzameld zijn in één post naar aanleiding van het behandelde thema in de uitzending. Bij deel 11 en 29 heeft deze post de titel "Dossier:..." (zie afbeelding 4), bij deel 7 heet de post "Hoe erg is het dat het regenwoud verdwijnt?".³⁶ De inhoud die in deze posts bij elkaar gezet is, zal in dit gedeelte van dit eindwerkstuk besproken worden. In de verdere behandeling van deze posts zal verwezen worden naar de 'dossiers'.

De dossiers kunnen gezien worden als een verzamelplaats van alle extra content die naast de serie geproduceerd is. In de dossiers staan audio-opnamen, die gebruikt zijn voor uitzendingen van BEAGLE op de radio. Ook staan er artikelen van andere kanalen als WETENSCHAP24 en GESCHIEDENIS24 in deze dossiers. Daarnaast staan er ook links naar andere externe artikelen in de dossiers, zoals in het dossier bij deel 7, waar wordt verwezen naar een artikel van archeoloog Heckenberger op de site van National Geographic. Maar behalve deze inhoud, die geproduceerd is door andere platformen dan de opnames voor de afleveringen en de website, zijn er een aantal elementen die wel website-eigen zijn. Allereerst het gesneuvelde materiaal, in de vorm van de "Rough Cut". In dit gesneuvelde materiaal zijn opnamen te vinden van dolfijnen die meezwemmen met de boot, of een stukje over de evolutie van zeoolifanten die de crew op het strand tegenkomt. De Scheepsjournaals kunnen ook gezien worden als een soort gesneuveld materiaal. Hoewel deze Scheepsjournaals als apart 'product' zijn opgenomen, lijken ze erg op de Rough Cuts. In de Scheepsjournaals wordt bijvoorbeeld gefilmd hoe Redmond O'Hanlon met scheepskunstenaar Anthony Smith naar het museum gaan waar fossielen van grote uitgestorven dieren te zien zijn. Naast deze audiovisuele inhoud, is er ook

³⁶ Voor deze dossier-posts, zie:

Joop Hopster, "Hoe erg is het dat het regenwoud verdwijnt?," laatst aangepast op 23-10-2009, bekeken op 22-05-2014, <http://beagle.vpro.nl/#/blog/item/2347/>.

Joop Hopster, "Dossier: Fossielen en de evolutietheorie," laatst aangepast op 29-11-2009, bekeken op 22-05-2014, <http://beagle.vpro.nl/#/blog/item/2539/>.

Joop Hopster, "Dossier: Hollandse Aboriginals?," laatst aangepast op 18-04-2010, bekeken op 22-05-2014, <http://beagle.vpro.nl/#/blog/item/3373/>.

tekstuele inhoud op de website. Zo worden er blogs geschreven over het verloop van de reis en opnamen. Op de website worden de meeste posts over het verdere verloop van de reis, en reportages over het verloop van opnames door twee vaste bloggers gepost, die ook meereizen met de productiecrew op het schip. Deze posts geven een kijkje achter de schermen van BEAGLE. Daarbij worden ook foto's gepost die tijdens de betreffende etappe in reis zijn gemaakt. Ook worden zulk soort posts af en toe geschreven door de 'hoofdpersonen' van de serie. Deze posts zijn dan meestal in de vorm van een artikel over een bepaald onderwerp van de reis.

Hoewel de inhoud van de dossiers op de website van BEAGLE geen strikt audiovisuele inhoud is, is het toch waardevol om met het oog op de informatieoverdracht te kijken naar de documentary modes van Beattie. De blogs van de twee vaste bloggers op het schip zorgen voor een nieuwe mode in het project, namelijk de "reflexive mode".³⁷ Deze mode "engages in metacommentary, reflecting on its own constitutive practices".³⁸ In de reflexive mode wordt de filmmaker getoond als een bepalend en subjectief element in het tonen van informatie door inzicht te geven in het maakproces.³⁹ Aangezien in de blogs (bijvoorbeeld in "Hollandse sporen in Australië?", geschreven door één van de bloggers op 19-03-2010) aandacht besteed wordt aan het maakproces en de opnamedagen, geven ze een kijkje achter de schermen en tonen ze dat de informatie die aan de kijker getoond wordt ook geconstrueerd is.

De al eerder genoemde reconstructive mode⁴⁰, waarbij referenties aan Darwin een rol spelen, is daarentegen nauwelijks terug te vinden in dossiers. Alleen in het dossier "Fossielen en evolutietheorie", gekoppeld aan deel 11, staan twee artikelen die, naast de vele verwijzingen naar Darwin in de aflevering, de ideeën die Darwin opdeed na het vinden van fossielen verder moeten uitleggen. Aangezien, zoals al eerder aangegeven, het onderwerp dat centraal staat in deel 29 "Hollandse Aborigines" nauwelijks te maken heeft met Darwin, wordt er in het bijbehorende dossier op de website ook geen aandacht meer besteed aan Darwin. Wat wel opvallend is, is dat ook in het dossier bij deel 7 geen artikel te vinden is waar Darwin genoemd wordt. Dit zou kunnen komen, omdat de aflevering vrij vroeg in het project geproduceerd is, waarna er later pas goed gebruik gemaakt werd van de mogelijkheden van de website.

Wetenschap en verleden op de website

Aangezien er op de website zo weinig gerefereerd wordt aan Darwin, staan wetenschap en de referenties naar het verleden in de dossiers veel losser van elkaar dan in de televisieafleveringen. Wetenschap op de website wordt vooral gerepresenteerd door artikelen die de hoofdpersonen

³⁷ Beattie, 23.

³⁸ Ibid.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Ibid., 24.

schrijven, en soms de onderzoekers zelf. In deze artikelen gaan ze in op het wetenschappelijke onderzoek dat in de aflevering wordt besproken en uitgevoerd. Zo schrijft Teresa Manera, de paleontologe uit deel 11, een artikel over haar onderzoek naar sporen van de reuzenluiaard. Ook zijn er artikelen over gerelateerd onderzoek. Zoals al aangegeven bij de televisieafleveringen, wordt in deel 29 de verbinding gelegd tussen een mogelijke Nederlandse voorouder van de Nhanda-Aboriginals en de moeilijkheden die Aboriginals tegenwoordig hebben met grond. Op de website staat niet alleen extra informatie over het genetisch onderzoek dat verricht wordt om deze claim te onderzoeken, ook wordt dit wetenschappelijk onderzoek uitgebreid met een artikel over een (zij)project van Sarah Darwin, die op zoek gaat naar yams (eetbare wortels) die door Nederlanders in Australië geïntroduceerd zouden zijn, en waarvan zij in de wortels zelf sporen van deze oude afstamming hoopt terug te vinden. Door deze uitbreiding van wetenschap op de website wordt aangegeven dat er op meerdere manieren tegen een wetenschappelijk vraagstuk aangekeken kan worden. Helaas is er op de website geen vervolgartikel meer te vinden over beide onderzoeken. Het genetisch onderzoek in Leiden zou nog minimaal een jaar in beslag nemen, en er is geen nieuwe inhoud meer online gekomen sinds mei 2011, waar de laatste post toevallig over de staat van de wetenschappelijke onderzoeken ging (maar waar het Aboriginal-onderzoek niet genoemd wordt).

Aangezien de wetenschappelijke inhoud op de website dus altijd aansluit bij de wetenschappelijke inhoud in de afleveringen, sluit de verbeelding van wetenschap op de website ook aan bij de verbeelding van wetenschap in de televisieafleveringen. Drie van de vier manieren waarop heden en verleden door wetenschap verbonden wordt, zijn dan ook terug te vinden op de website. Alleen de derde verbinding van heden en verleden door de verbeelding van wetenschap en wetenschappelijk onderzoek in de televisieafleveringen, namelijk het gebruik van wetenschap voor de uitbeelding van het historische verhaal, is niet aanwezig, aangezien er op de website geen uitbeelding van wetenschap plaatsvindt, maar alleen vertelling van het historisch verhaal (de tweede verbinding).

Verbeelding van wetenschap in verbinding

Nu beide mediavormen afzonderlijk geanalyseerd zijn, is het mogelijk om deze in hun verbinding te bestuderen. De televisieafleveringen vervullen een centrale rol in het project, waar de inhoud op de website voor een groot gedeelte op afgestemd is. De dossiers op de website kunnen gezien worden als een verzamelplaats van alle extra content die naast de serie geproduceerd is. Zoals blijkt uit het voorgaande, komen veel van de onderwerpen waarover op de website wordt geschreven, overeen met die in de afleveringen, of vormen hier een verdieping op omdat er op de website meer ruimte is om aan het onderwerp te besteden, dan in een televisie-uitzending van 35 minuten. De website kan als tweede scherm naast de uitzending gebruikt worden, maar dit heeft geen toegevoegde waarde

voor de aflevering, dus van “two-screen programming”⁴¹ is geen sprake. Omdat in de dossiers ook bijdragen van andere kanalen als WETENSCHAP24 en GESCHIEDENIS24 worden aangeboden, alsmede audiofragmenten uit radio-uitzendingen, is hier in zekere zin sprake van een “vertical”⁴² waarbij een programma geplaatst wordt op een portal van soortgelijke programma’s aan de hand van een interessegebied, al moet hierbij genoteerd worden dat de meeste van deze anders lijkende kanalen partners zijn in het BEAGLE-project.

Door de verwijzing naar de website aan het eind van de afleveringen, ontstaat er een verbinding tussen de content op televisie en die op de website. Ook de inhoud zelf zorgt voor deze verbinding, aangezien de inhoud op de website naadloos aansluit bij de inhoud uit de afleveringen. De hoofdpersonen, die aan het begin van elke aflevering in de introductie uitgelicht worden en een grote rol spelen in de interviews en informatieoverdracht in de aflevering, posten ook artikelen op de website, die hun betrokkenheid bij de serie verder verdiepen en meer uitleg verschaffen over hun eigen standpunten en onderzoek. Ook de verbeelding van wetenschap loopt door van de afleveringen op de website. Het gebruik van een tweede platform zorgt bij BEAGLE dus voor een verdieping en verbreding van de onderwerpen in de uitzending, maar niet voor nieuwe inhoud die los staat van het onderwerp dat in de uitzending behandeld wordt. Door op de website ook het wetenschappelijk onderzoek, dat in de afleveringen aan bod komt, uitgebreider aan bod te laten komen, wordt het wetenschappelijk onderzoek beter uitgelicht, en wordt er meer aandacht besteed aan de uitdagingen van wetenschappelijk onderzoek en de tijd die erin gaat zitten.

Door de aansluiting in de inhoud tussen beide mediavormen lijkt er een doorlopende verbinding te ontstaan tussen de afleveringen en de website. Hierdoor neemt het project de kijker mee. Door extra beelden en artikelen van het leven aan boord en van de productie van de afleveringen, gecombineerd met de Beagle Live-balk aan de rechterkant van het scherm, zorgt dit beeldmateriaal ervoor dat de kijker de reis echt meebeleeft. Helaas is deze verbinding toch niet geheel doorlopend. De afleveringen sluiten wel aan bij de dossiers op de website, maar in deze dossiers zijn blogposts verzameld die al langer op de website staan. De ‘echte’ reis, die op dat moment in real-time bezig is, loopt namelijk steeds verder voor op de uitzendingen op televisie. Hierdoor gaan gebeurtenissen door elkaar lopen. De vraag is hoe de kijker daarmee omgaat.

De inhoud die in de afleveringen aan bod komt, en uitgebreid wordt op de website, is te vatten in vier overkoepelende kernverhalen, die belangrijke narratieve lijnen in het BEAGLE-project blootleggen en ten grondslag liggen aan de communicatie van informatie tussen producenten/wetenschappers en de kijker. Deze kernverhalen worden telkens weer aangehaald en

⁴¹ Sørensen, 43.

⁴² Ibid., 41.

hebben daarom “(...) sufficient breadth and near-constant revisualization to deserve our attention.”⁴³ Het eerste kernverhaal is de verbinding van het project met de reis van Darwin. Dit eerste kernverhaal is al uitgebreid behandeld. De referenties naar Darwin in de afleveringen, in samenspraak met uitleg over de ideeën van Darwin aangaande het betreffende onderwerp in artikelen op de website, zorgen voor een verbinding van deze reis met de reis van Darwin. Het tweede kernverhaal is de verbeelding van de hedendaagse problemen op aarde, zowel op milieugebied, als op meer humanitair vlak (zoals de problemen rond de Aboriginals). Door bijvoorbeeld problemen met het regenwoud door toedoen van klimaatverandering en de mens aan bod te laten komen in deel 7, representeert het project in zekere zin ook een mobiliserende gedachte, die de kijker aan zou moeten sporen zich meer bezig te houden met milieu- en klimaatproblematiek. Het derde kernverhaal, dat extra belangrijk is voor dit onderzoek, is het belang van wetenschap en wetenschappelijk onderzoek en de continuering hiervan. Zowel de televisieafleveringen als de inhoud op de website portretteren wetenschap als een doorlopende aangelegenheid, dat telkens weer nieuwe inzichten kan verschaffen. Door via wetenschap het heden en verleden met elkaar te verbinden, ontstaat er een doorlopende wetenschappelijke geschiedschrijving, die ook het belang van wetenschappelijk onderzoek weer onderschrijft. Het vierde kernverhaal, het belang van de verbeelding van wetenschappelijk onderzoek door middel van kunst, cultuur en literatuur, is vooral terug te zien in de reisgenoten tijdens de reis. Zo wordt een gedeelte van deel 11 besteed aan de broers Kennis en Kennis, die reconstructies van uitgestorven dieren maken aan de hand van fossielen en skeletten. Door ook de boeken van Darwin te gebruiken als medium die uitdrukking geven aan wetenschap en wetenschappelijk onderzoek, gebruikt BEAGLE dit kernverhaal tegelijkertijd als legitimering voor hun eigen verbeelding van wetenschap, namelijk het gebruik van een dergelijk mediaproject als BEAGLE. Door, net als het vorige kernverhaal, gebruik te maken van wetenschappelijke observatie, kan beargumenteerd worden dat dit binnen BEAGLE ook een vorm van verbeelding van de wetenschap is, dus de verbeelding van wetenschap als inspiratiebron voor kunst.

Conclusie

Uit het voorgaande kunnen een aantal conclusies getrokken worden. De televisieafleveringen van het BEAGLE-project zijn vormgegeven als een documentarieserie, waarin de expository, interactive en reconstructive documentary modes van Nichols/Beattie aanwezig zijn en zorgen voor een geloofwaardige representatie van de werkelijkheid. In deze representatie valt het belang van de verwijzingen naar Darwin op, die een verbinding van verleden met het heden bewerkstelligen. Naast

⁴³ Gronbeck, 216.

deze letterlijke referenties aan Darwin wordt deze verbinding ook bewerkstelligd door de verbeelding van wetenschap. Deze verbinding krijgt op vier manieren gestalte: de verbeelding van wetenschap toetst het verleden en ons beeld van het verleden, ze vertelt het historische verhaal, ze beeldt dit historische verhaal uit, en ze verbreedt het historische verhaal naar het heden.

De televisieafleveringen vervullen een centrale rol in het project. De content in de dossiers op de website wordt ingezet om een aanvulling op de informatie uit de televisieafleveringen te geven, en een uitbreiding van deze informatie door artikelen over onderwerpen die gelieerd zijn aan onderwerpen uit de televisieafleveringen. De content op de website vult de documentary modes aan met de reflexive mode van Beattie door inzicht te geven in het maakproces en door de toevoeging van extra informatie over de omstandigheden aan boord van het schip. Dit zorgt ervoor dat de kijker meer betrokken raakt bij het project, zoals Gillian Doyle ook aangeeft in haar artikel.⁴⁴

Dit alles resulteert in de vorming van vier kernverhalen die door het BEAGLE-project uitgedragen worden. Wetenschap, en het belang van wetenschappelijk onderzoek en de continuering hiervan, vormt één van deze vier kernverhalen vormt die verteld worden in de televisieafleveringen en op de website. Andere kernverhalen zijn ten eerste de verbinding van deze reis met de reis van Darwin, ten tweede de verbeelding van hedendaagse problemen op aarde (op milieu- en humanitair gebied), en ten derde het belang van verbeelding van wetenschappelijk onderzoek in kunst en cultuur. Ook dit laatste kernverhaal maakt gebruik van wetenschappelijke observatie, en kan daarom ook gezien worden als een vorm van verbeelding van wetenschap in Beagle. Op deze manier kan beargumenteerd worden dat multi-platform storytelling binnen de verbeelding van wetenschap in de televisieafleveringen en op de website ingezet wordt om deze verbeelding te verbreden en uit te breiden. Hierdoor is er meer ruimte voor extra uitleg over het onderzoek, en wordt wetenschap neergezet als antwoord op vragen uit het verleden en heden. De kijker wordt, naast het bestaan van hedendaagse milieuproblemen en interessante geschiedenis, attent gemaakt op het belang van wetenschap en de continuering hiervan. Hierdoor draagt BEAGLE in zekere zin ook een mobiliserende gedachte in zich, die vaker te zien is in popularisatie van de wetenschap.

In toekomstig onderzoek kunnen de overige platformen, waarop BEAGLE opereerde, onderzocht worden in hun relatie tot de televisieafleveringen. Ook kan het project vanuit het perspectief van de kijker onderzocht worden, om ook te achterhalen hoe de kijker omgaat met het verschil in tijd tussen de televisieafleveringen en de website. Omdat het project al in 2009 is ontwikkeld, was het lastig om te achterhalen hoe de website er tijdens het project, en in het bijzonder tijdens de drie geselecteerde afleveringen, uit zag. Op dit moment is de website een

⁴⁴ Doyle, 433.

verwarrend geheel van artikelen, scheepsjournaals en andere content, waarbij het moeilijk te onderscheiden is of de artikelen bij de televisie-uitzending of bij de huidige locatie van de reis horen. De 'Wereldkaart'-modus helpt hier wel bij, maar echt volledig reconstrueren hoe de website eruitzag tijdens de uitzendingen is lastig. Misschien kan het daarom voor toekomstig onderzoek ook handig zijn om bij de producenten te rade te gaan.

Literatuurlijst

Beattie, Keith. *Documentary Screens: Non-Fiction Film and Television*. New York: Palgrave Macmillan, 2004.

Boon, Timothy. *Films of Fact: a History of Science in Documentary Films and Television*. Londen: Wallflower Press, 2008.

Bowler, Peter J. *Science for all: the popularization of science in early twentieth-century Britain*. Chicago: University of Chicago Press, 2009.

Creeber, Glen. "Analysing Television: Issues and Methods in Textual Analysis." In *Tele-visions. An Introduction to Studying Television*, redactie door Glen Creeber, 26-44. London: British Film Institute, 2006.

Doyle, Gillian. "From Television to Multi-Platform: Less from More or More for Less?" *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies* 16.4 (2010): 431–449. doi: 10.1177/1354856510375145.

Enli, Gunn Sara. "Redefining Public Service Broadcasting: Multi-Platform Participation." *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies* 14.1 (2008): 105–120. doi: 10.1177/1354856507084422.

Gregory, Jane en Steve Miller. *Science in Public: Communication, Culture and Credibility*. Cambridge, Massachusetts: Perseus, 2000.

Gronbeck, Bruce E. "The Visual and Narrative Rhetoric of Redemption: American Culture Responds to 9/11." In *Critical Approaches to Television*, redactie door Leah R. Vande Berg, Lawrence A Wenner, en Bruce E. Gronbeck, 211-228. Boston: Pearson Allyn & Bacon, 2003.

LaFolette, Marcel C. "Science on Television: Influences and Strategies." *Daedalus* 111.4 (1982): 183-197. <http://www.jstor.org/stable/20024824>.

León, Bienvenido. *Science on Television*. Vertaald door Alicia Otano en María López. Luton: Pantaneto Press, 2007.

Sørensen, Inge Ejbye. "Channels as content curators: Multiplatform strategies for documentary film and factual content in British public service broadcasting." *European Journal of Communication* 29.1 (2014): 34-49. doi: 10.1177/0267323113504856.